

دانشکده علوم اجتماعی
طرح درس: مبانی جمعیت‌شناسی

مشخصات درس	
عنوان درس: مبانی جمعیت‌شناسی	عنوان انگلیسی: Introduction to Demography
مقطع: کارشناسی ☒ کارشناسی ارشد ☐ دکتری ☐	تعداد واحد: ۲ واحد نظری
محل تدریس: دانشکده علوم اجتماعی	نیمسال اول ☐ دوم ☒ سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴
شماره کلاس: ۳۰۵	زمان تدریس: روز سه‌شنبه ساعت ۱۴ تا ۱۶
نوع درس: اصلی ☒ اختیاری ☐ سایر -----	درس پیش‌نیاز: -
مشخصات استاد	
نام و نام خانوادگی: احمد دراهکی	گروه: جمعیت‌شناسی
سوابق تحصیلی: دکتری تخصصی جمعیت‌شناسی	سوابق تدریس: هفت سال
اطلاعات تماس	
شماره اتاق: مدیر گروه جمعیت‌شناسی (۲۲۸)	شماره تلفن داخلی (یا مستقیم در صورت تمایل):
آدرس ایمیل: Ahmaddorahaki@gmail.com	ساعات حضور: در سایت دانشکده مشخص شده است.

معرفی و هدف درس
هدف این درس ارائه کلیاتی در مورد جمعیت‌شناسی و بیان حدود و ثغور و آشنایی دانشجویان با موضوعات و مباحث عمده این علم است. دانشجویان در این درس با روندها، الگوها و تغییرات در حجم، توزیع و ترکیب جمعیت و عوامل تاثیرگذار بر این تغییرات به ویژه مرگ و میر، باروری و مهاجرت آشنا می‌شوند. دانشجویان در این درس ضمن آشنایی با موضوع مورد مطالعه جمعیت‌شناسی با منابع داده‌های جمعیتی و شیوه استفاده از آنها در جمعیت‌شناسی، پویایی جمعیت و همچنین تغییرات ساختاری سنی و پیامدهای آن مانند پنجره جمعیتی، سالخوردگی جمعیت و تغییرات خانواده و ازدواج آشنا می‌شوند.
روش‌های تدریس و نحوه ارائه درس
روش تدریس این درس ترکیبی از روش‌های سخنرانی، کار گروهی، حل مسئله است.
برونداهای یادگیری درس، در پایان این درس دانشجویان می‌توانند:
۱. با علم جمعیت‌شناسی و حدود و ثغور آن و مفاهیم اصلی این علم آشنا شده‌اند.
۲. قادر به فهم و درک روندها، الگوها و عوامل موثر بر تغییرات پویایی و ساختار جمعیت خواهند بود.
۳. توانایی لازم برای تحلیل و تفسیر پدیده‌های جمعیتی در حد معقول و مقدماتی را به دست آورده‌اند.

فهرست محتوا و ترتیب ارائه درس			
منبع	موضوع / موضوعات مورد بحث	تاریخ	جلسه
	مقدمه: اهداف، سرفصل‌ها، منابع و انتظارات	۱۴۰۳/۱۱/۱۳	جلسه ۱
	کلیات / جمعیت و جمعیت‌شناسی، نقش و اهمیت جمعیت‌شناسی در برنامه‌ریزی	۱۴۰۳/۱۱/۳۰	جلسه ۲

فهرست محتوا و ترتیب ارائه درس

منبع	موضوع / موضوعات مورد بحث	تاریخ	جلسه
	سیر تکوینی جمعیت‌شناسی / پیدایش و تکوین جمعیت‌شناسی، آراء و اندیشه‌های جمعیتی	۱۴۰۳/۱۲/۰۷	جلسه ۳
	موضوعات و شعب جمعیت‌شناسی	۱۴۰۳/۱۲/۱۴	جلسه ۴
	سیر تحولی جمعیت جهان / جمعیت جهان و توزیع آن	۱۴۰۳/۱۲/۲۱	جلسه ۵
	سیر تحولی جمعیت جهان / رشد و تغییرات جمعیت جهان	۱۴۰۳/۱۲/۲۸	جلسه ۶
	توزیع و ترکیب جمعیت / تراکم و توزیع جغرافیایی، ترکیب سنی و جنسی	۱۴۰۴/۰۱/۱۹	جلسه ۷
	توزیع و ترکیب جمعیت / وضعیت زناشویی، ترکیب اقتصادی و اجتماعی، ترکیب قومی و نژادی	۱۴۰۴/۰۱/۲۶	جلسه ۸
	پویایی و حرکات جمعیت / مرگ و میر: تعاریف و مفاهیم، سطح و روند تحولات، تفاوت‌های مرگ و میر	۱۴۰۴/۰۲/۰۲	جلسه ۹
	امتحان میان ترم	۱۴۰۴/۰۲/۰۹	جلسه ۱۰
	زاد و ولد و باروری / تعاریف و مفاهیم، سطح و روند تحولات	۱۴۰۴/۰۲/۱۶	جلسه ۱۱
	زاد و ولد و باروری / تفاوت‌های باروری و عوامل تبیین کننده	۱۴۰۴/۰۲/۲۳	جلسه ۱۲
	مهاجرت / تعاریف و مفاهیم، سطح و روند تحولات، علل مهاجرت	۱۴۰۴/۰۲/۳۰	جلسه ۱۳
	ازدواج و خانواده / تعاریف و مفاهیم، سطح و روند تحولات، ازدواج، طلاق، خانواده و خانوار	۱۴۰۴/۰۳/۰۶	جلسه ۱۴
	برخی مفاهیم اساسی دیگر / گذار اول جمعیتی، پنجره جمعیتی، نیروی محرکه جمعیت و سیاست‌های جمعیتی	۱۴۰۴/۰۳/۱۳	جلسه ۱۵
	جمع بندی و مرور نظام‌مند مطالب گفته شده	۱۴۰۴/۰۳/۲۰	جلسه ۱۶

نحوه ارزشیابی

موارد سنجش	زمان برگزاری	از نمره نهایی	بروندادهای یادگیری مورد انتظار
۱) فعالیت پژوهشی	بررسی روند تحولات جمعیتی یک کشور در ابعاد مختلف جمعیتی	۳	مشارکت در یادگیری و انجام عملی پژوهش جمعیتی
۲) فعالیت کلاسی	در کلاس درس و بیرون از کلاس	دو نمره	ایجاد انگیزه جهت مشارکت فعال در کلاس درس
۳) امتحان میان‌ترم	۱۴۰۴/۰۱/۱۷	سه نمره	ارزیابی دانشجویان جهت ادامه فرایند آموزشی
۴) امتحان پایان ترم	۱۴۰۳/۰۳/۳۱	۱۲	ارزیابی آموزشی دانشجویان
۵) سایر			

نکات مورد توجه دانشجویان، ارزش‌ها و خط‌مشی درس

فهرست منابع اصلی و مکمل درس

- آشفته تهرانی، امیر (۱۳۷۲). جامعه‌شناسی جمعیت‌شناسی (مورد ایران). اصفهان: جهاد دانشگاهی.
- آشفته تهرانی، امیر (۱۳۸۱). جمعیت‌شناسی و تحلیل جستارهای جمعیتی، تهران: گسترده.
- آشفته تهرانی، امیر (۱۳۸۲). جمعیت‌شناسی اقتصادی و اجتماعی و برنامه‌ریزی نیروی انسانی، تهران: پرشکوه.
- امانی، مهدی (۱۳۷۹). مبانی جمعیت‌شناسی، تهران: سمت.
- امانی، مهدی (۱۳۷۸). جمعیت‌شناسی جهان، تهران: سمت.
- تاجداری، پرویز (۱۳۷۳). جمعیت‌شناسی و بازسازی نیروی انسانی، تهران: انتشارات آتا.
- تقوی، نعمت‌الله (۱۳۷۸). مبانی جمعیت‌شناسی، تبریز: نیما.
- تمنا، سعید (۱۳۸۱). مبانی جمعیت‌شناسی (رشته علوم اجتماعی). تهران: دانشگاه پیام نور.
- جهانفر، محمد (۱۳۷۶). مبانی جمعیت‌شناسی، تهران: دهخدا.
- زلینسکی، وبلبر (۱۳۷۰). مقدمه‌ای بر جغرافیای جمعیت، ترجمه فیروز جمالی، تهران: سمت.
- سالاری‌فر، محمد رضا، حسین محمودیان و فیروزه غفاری (۱۳۹۵). دانش خانواده و جمعیت. تهران: سمت.
- سرایی، حسن (۱۳۹۰). جمعیت‌شناسی، مبانی و زمینه‌ها، تهران: سمت. (**منبع اصلی درس**)
- سید میزایی، سید محمد (۱۳۸۱). جمعیت‌شناسی عمومی، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- شیخی، محمد تقی (۱۳۶۸). در زمینه جامعه‌شناسی جمعیت، مجموعه مقالات اجتماعی، اقتصادی و توسعه، تهران: نشر آرام.
- شیخی، محمد تقی (۱۳۸۰). مبانی و مفاهیم جمعیت‌شناسی، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- صالحی فروزنده (۱۳۷۷). مبانی جمعیت‌شناسی، تهران: انتشارات صفار.
- قدیمی، مهدی (۱۳۷۷). مبانی جمعیت‌شناسی، تأکیدی بر جمعیت‌شناسی آماری ملی و منطقه‌ای، زنجان: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- کاظمی پور، شهلا (۱۳۸۴). مبانی جمعیت‌شناسی، تهران: مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.
- کتابی، احمد (۱۳۸۷). درآمدی بر اندیشه‌ها و نظریه‌های جمعیت‌شناسی. چاپ پنجم. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- کلانتری، صمد (۱۳۷۵). مبانی جمعیت‌شناسی، اصفهان: مانی.
- کلانتری، صمد (۱۳۸۲). کلیات جمعیت‌شناسی، تهران: سایه هور و سلمان.
- لوکاس، دیوید و پاول میر (۱۳۸۷). درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران. (**منبع مکمل درس**)
- لهسایی راده، عبدلعلی (۱۳۷۹). ساختار سنی جمعیت. شیراز: نوید.

- معزی، اسدالله (۱۳۷۱). **مبانی جمعیت‌شناسی**، تهران: انتشارات آوای نور.
- نیک خلق، علی اکبر (۱۳۷۴). **مبانی جمعیت‌شناسی**، تهران: انتشارات محقق و نشر مدندیز.